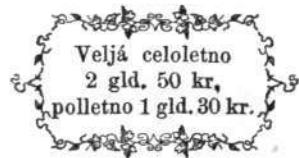

Izhaja
10. in 25. vsakega
mesca.

BESEDNIK.

Velja celoletno
2 gld. 50 kr,
polletno 1 gld. 30 kr.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 15.

V Celovcu 10. avgusta 1870.

Leto II.

Zadnji grof Limberški.

(Povest; spisal Andrejčekov Ježe.)

Časi davno so minuli,
Vendar še spomin živi.

I.

Maloktera dolina na Slovenskem se more ponasati s tako obilnimi gradovi, bodi si še ohranjenimi, ali pa že razpadlimi v razvaline, kot ravno Moravska. — Tustanj, Češnice, Zalog, Belnek, Rožek, — zadnji že v razvalinah, — vrsté se zaporedoma ob straneh polokrožne doline. Ni nam namen ogledovati in popisovati omenjenih grajščin, zatoraj se raji obrnimo na severno stran pod goro sv. Valentina. Na precej strmem griču se vidi še dandanašnji razkopano zidovje in sem ter tje raztreseno kamenje, preraščeno že večidel z resjem in mahom. Borovje in bukovje obdaja sedaj kraj, kjer je stalo pred nekaj stoletji močno zidovje, kljubovaje vsakemu sovražniku. Bil je tukaj grad Limberk, ali kakor se bere po starih zgodopisih „Lilienberg“, bivališče Limberških grofov, kojih rodovina je izmrla z zadnjim grofom Vilibaldom, kterega nesrečno osodo hočemo ob kratkem tukaj popisati. —

Bil je lep spomladansk večer mesca majnika. Solnca, ki se je ravno kar bilo skrilo za hribe, sledila je rumena zarija, ki je rudečila nebo, pa tudi ta se je kmalu izgubila enako zlatim sanjam z večernim mrakom vred, in noč je razprostrla miroljubna črna krila tiho po zemlji, ter sprejela v svoje naročje na novo oživiljeno prirodo, polno bujnega cvetja.

Dobro četrť ure pod gradom je stala samotna hiša ravno ob poti, ki je držala skozi gozd prek hriba v nasprotno dolino. Ker je bila ta bajta navadno prenočišče memogredočih tovarnikov, ki so nosili na svojih suhih kljusah razno blago od kraja do kraja, zvali so njenega gospodarja sploh Tovornika, čeravno je bilo njegovo pravo hišno imé drugače zaznamovano v kolektivnih bukvah gospoda fajmoštra.

Kakor sploh, bilo je tudi nocoj v Tovornikovi hiši polno omenjenih gostov, ki so brez skrbi popijali čez dan zaslužene denarce, in jim še mar ni bilo ubogih živali, ki so se pasle po rosni travi nas pašniku za hišo, in še toliko usmiljenja niso našle pri svojih gospodarjih, da bi jim bili odložili težko breme s suhega hrbtišča.

Sunder je nastajal vedno večí, čem bolj so se praznili kozarci, in oče Tovornik in mati Tovornica sta bleknila marsiktero vmes, hvalé sedaj tega sedaj unega, kako prebrisan barantavec je, da ima najboljše blago med vsemi tovarniki i. t. d.

„Da bi te hudiman“ pravi čokat možek srednje starosti, ki je sedel v kotu za mizo, vi oče Tovornik imate tako vino, da človeku kar nenadoma v glavo zleze, da še ne vé, kedaj. Če ga še eno majolko izvrnem, pa bom pijan kot muha. Ti buzaradska reč ti, saj nisem

za kar si bodi pijan, danes ga pa že čutim, in ga.

„Nič ne dé, Čajža“, odvrne krčmar ter vzame prazno majolko, da bi jo zopet natočil, „če si prav nekoliko moten, saj si ga potreben. Dobra kapljica je, prav nič te ne bo bolela glava po njem. Kaj pa čemo, nekoliko moramo včasih veseli biti, he, he, he, saj ne bomo vedno na svetu.“

„Ti presneta para ti“, odvrne Čajža, „glava vem da me ne bo bolela, ali možnja bo cvilila, možnja. Mojduha, tri tedne ne bom skupil toliko s svojim oljem in jesihom, kot bom nocoj zopil. Hudirja, veste oče Tovornik, če bomo tako ravnali, ne vém kam bomo prišli, nam bo rajtenga unesla.“

„Kaj ti bo rajtenga unesla“, pravi krčmar, ki je zopet napolnil majolko, „ti imaš denarja, kot pešek; meniš, da ne vem? Le iztrebi nekoliko svojega srebernega mačka, če ne ti bo splesnil v škrinji. Veš Čajža, ko bi se ti hotel ženiti, jaz bi ti kar dal svojo hčer za ženo, ker vem, da si priden in varčen človek. Pa se tako počasno obračaš, ne vem kaj, da te svet nič ne veseli?“

„Oče! to pa to, Marijanco pa Marijanco. Hej, kaj veljá!? oče, vdariva v roke, če vas je resnica; pri mojej molavi, potlej dam pa še nocoj za celo vedro, če je treba. Nikoli se nisem mislil ženiti, ko bi mi pa Marijanico dali, bi pa še nocoj šel v farovž, da bi naju koj v nedeljo oklicali, in še tri sreberne križake bi dal fajmoštru po vrbi, da bi naju bolj trdno povezali. Taka ženica bi bila kot nalašč zame: zala je, krotkomevljasta, in midva bi se tako dobro razumela, da bi bilo veselje.“

Splošni smeh je nastal pri teh besedah, Tovornik pa, ki je bil morda bolj lakomen Čajžarjevega denarja, nego imeti ga za zeta, povdaril je resno, rekoč: „I nič se ne norčujte, to je vse mogoče.“

Med tem ko opazujemo te priproste pivece, ne smemo pozabiti še druge osebe, v kotu pri stranski mizi. Velik, suh človek, dolzih, črnih las in grozno srpega pogleda, pol gosposko pol kmečko oblečen, sedel je zamišljen naslonjen na mizo in se delal, kot bi se nič ne brigal za dogovore, ki jih imajo uni, čeravno je pogosto obračal svoj pogled na pivece, in ko je slišal ime krčmarjeve hčere Marijanice, premaknil se je nekoliko, kot bi se hotel vzdigniti, potem pa se je zopet vsedel še bolj temno v kot ter slonel, kot prej zamišljen sam vsé.

Krčmar in piveci se niso dokaj zmenili za to osebo, le Čajža ga je enkrat poklical prav ironično, rekoč: „No prijatelj, pojdi pit, saj vidim, da imaš nocoj ves čas prazno posodo. Nikari se ne drži, kot bi prešteval smrtne grehe“. Pa možek mu ni nič odgovoril, kot ne bi ga bil čul, ali skrivaj je stisnil dolgin bolj trdo pesti in nekako posmehljivo ustnice namrdnivši je nerazumljivo zamrmral nekaj robotih kletvic.

„Kaj boš mrmral, kot polh v žlamboru, ali sem ti

kaj hudega rekel? djal je Čajža. „Če nočeš piti pa pusti, meniš, da ti ga bom v goltanec vlivaj? Še prosil me boš zanj, kedar bom Tovornikov zet, ker bom krčmaril v tej hiši; jelite oče?“

Govor se je sedaj presukal od vina in ženitve, in Čajža je začel pripovedovati, kako je med Gorami smrt za podpazdihe zgrabil. Ravno je pravil, kako se je bela žena urno zasukala ter mu pokazala celo vrsto, kot branjik dolzih zob, ko na vežne duri nekdo prav trdo potrka.

„Kdo neki trka?“ pravi krčmar ter vzame svetilnico, da bi šel gledat, „počakaj Čajža, boš pa potlej povedal, kako je bilo.“

Tovornik skrbno vpraša, še predno odpahne duri, pvav s trdim glasom: „Kdo je?“

„Nihče drugi“, čuje se zunaj znani glas, in pri tej priči zaškripljejo vežne duri in noter stopi majhen mož z dolgo rujavkasto brado, zaviti v črno halo. Človek bi bil sodil, da je preživel že naj manj petdeset pomlad, čeravno še ni štel dosti čez trideset let.

„O, dober večer, gospod oskrbnik! pozdravi ga krčmar in potegne urno svojo kapico čez glavo. Kaj pa vas pripelje tako pozno k nam?“

„E nič posebnega“, odvrne ter stopi v sobo.

Hvaljen bodi Jezus Kristus! Dober večer vam Bog daj!“ pozdravi goste, ki so vsi zijali va-nj in ga čudno gledali.

„Bog daj!“ odvrne mati krčmarica ter ponudi prišlemu gospodu polomljen stol na treh nogah. A ta se ne zmeni dalje, skrbno pogleda po sobi, kot bi nekoga iskal, ko pa zapazi v kotu sedečega človeka, razvedri se mu nekako lice in naglo stopi k njemu.

„Že vendar slednjič pridete“, pravi ta nekako nevoljno ter se skloni po koncu.

„Nisem mogel prej, ljubi moj Marko; z gospodom grofom sva imela mnogo pisarije. Je-li vse v redu, kakor sem ti naročil? — Ne bodi hud, na, tu imaš še dva križaka. Ako se vse po sreči izide, doboš več, toliko, da boš gotovo zadovoljen“. In pri tej priči mu je skrivaj stisnil pod mizo nekaj okroglega v pest. — Marka čuté v pesti težek križak je koj premenil svoj prej tako čemérni obraz. Globoko se je priklonil in djal svojemu dobrotniku: „milostljivi gospod! težko mi je bilo spolniti vaše povelje, ker dekle ima pretanjko vest, pa ljubezen premaga vse in moje besede so tudi dosti pripomogle. No, kaj pa je Marko še kedaj poskusil, da bi mu spodletelo? pristavil je ponosen. —

Z nekako zadovoljnostjo mu je oskrbnik pokimal in divja strast mu je bila brati na obrazu. „Moram doseči, kar sem sklenil“, mrmral je, „naj veljá, kar hoče, če bi se tudi pekel in nebesa proti meni zarotila.“

Ker sta naša dva gosta govorila v tujem. kmetom nerazumljivem jezuku, niso ti nič mogli soditi, kaj imata. — Čajža je popolnoma pozabil dokončati svojo pripoved o smrti, in razgovor med tovorniki, ki je bil prej tako živ, je popolnoma potihnil. Slednjič pomiga Čajža krčmarju, naj bliže pristopi, nasloni se čez mizo ter ga potihoma vpraša: „Oče, kdo sta pa ta dva škričca? uni-le je ravno tak, kot kak kapucinar.“

„Ne govori mi tako!“ zavrne krčmar porednega Čajžo, „Bog obvarnj, ko bi te slišal. Ta gospod so oskrbnik našega grofa, drugi je pa konjski hlapec“, reče krčmar Tovornik nekoliko glasneje, da bi ga bil tudi oskrbnik lahko čul, ko bi bil pazil na njegove besede.

„Ta-le bi pa znal nemara nevaren biti Marjanici“, nadaljuje Čajža potihoma; „hudirjevo zvit je videti.

Oče, če se bo kaj dolgo klatil krog hiše, pa ne vé, če bo kaj z ženitvijo, ali ne, taki-le ljudje so vsi pasji.“

„Globuzda, nikar ne globuzdaj tako neumno“, pristavijo mati krčmarica nekako nevoljno. „Ta gospod se menijo za ženstvo; meniš, da ne bi mogli dobiti takega dekleta kot rožico, kot bi v enem dnevu zrastle, ko bi hotel? Pa njim še tega mar ni, pravijo, da so najraji sami, ker jih posvetno nič ne mika.“ —

Res je grajski oskrbnik s svojo hinavščino ljudi tako preslepil, da so ga imeli skoraj vsi za celo pobožnega možá, kteremu ne manjka družega, nego rujave kute in velicega roženkranca, in bil bi duhovnik, mož ves po volji božji. Ali kdor ga je bolj natanjko opazoval, spoznal je koj na prvi mah, da njegovo življenje ni bilo ravno moralčno, kaj ti znamenja razuzdanega življenja brala so se mu na obrazu. Ali pri vsem tem je znal svoje strasti pred svetom tako dobro prikrivati, da bi priprosti kmetje nikdar ne bili mislili kaj hudega o njem. Vsako nedeljo so ga videli v cerkvi, kako je pobožno molil, da same pobožnosti si skoraj upal ni pogledati kaki deklici v obraz. Oče Tavornik so ga zategadel zelo spoštovali in še sanjalo se jim ni, kako hudobne naklepe kuje za njegovo hčer.

Bilo je že precej pozno po noči, ko sta odšla grajska služabnika iz krčme. Tovorniki so se še dolgo menili o kupčiji, dobri letini in še več enacega, potem pa so tudi polagoma pospali na po tleh razgrnjenih otepih.

(Dalje prihodnjič.)

Iz potopisa starega študenta.

(Iz češkega poslovenil Radonski.)

(Dalje in konec.)

Greva po lesu, po dolgem lesu, in govor je utihnil. Hodili so mi na misel strašni roparji, tudi pogledam včasih po strani na svojega tovariša in na njegovo debelo, z železom okovano gorjačo, in kar nehoté se mi je silila misel, da je morebiti tudi kak ropar, preoblečen v pekarskega pomagaja. Potegnem denarnico in pokažem mu jo, da je skoraj prazna. Zavolj petih dvojač, tako sem se tolažil, ne seže mi po življenji, in da bi si ga popolnoma pridobil, dam mu razumeti, da skupaj zapijeva teh pet desetice. Pokimal je z glavo in potegnil iz žepa „banduro“ (žemljo) in dal mi je polovico. Delala sva mir in sklepala prijateljstvo — tako vsaj se mi je zdelo, ko sem vgriznil v „bandur“.

Temnilo se je bolj in bolj, a lesa še ni bilo konce. Molčé šlatava dalje. V tem zadrždrá za nama kočija; pek se je pripravil, in da je bil to gotovo ropar, bil sem prepričan. Zdaj mahne po kočiji, mislim, in tekla bo kri. Čim dalje od mene, tim ljubši bi mi bil pek. Mislil sem, da mu gleda iz vsacega žepa samokres.

Kočija se je približala k nama in jaz pričakujem prvi napad na popotnike. Hotel sem jih varovati, ali kako? Razbojnik te pred zaduši, in gotovo ne opraviš ničesa. Tako premišljeva stojim tiho in opazujem roparjevo počenjanje. On seže po smrtnem orožji, zavihiti gorjačo kvišku in skoči — jaz zakričim — zadaj na voz ter se odpelje klicaje meni: „adio!“ Iz žepa mu je pri groznem skoku padlo orožje. Priklonim se in v vsaki roci držim — rogliček! To so bili samokresi pekovskega pomagaja. — Nasmeljal sem se brez strahú

in pomagal sem rogličem za prestani strah iz sveta. Poberem palico, ki mi je iz roke padla in koračim naprej zkozi les, kateri se mi je zdel brez konca. Kmalu so bili zopet roparji predmet mojih misli. Bila je že popolnoma tema, in bojzljivost mi je rastle vsak trenotek. Pazljivo ogledujem vse strani, malo postojim in poslušam, če se kaj nevarnega ne oglašča. Tu me všipne! — in še enkrat! — V trebuhu me je jelo bošti in klati!

„Ta pek je bil malopridnež in zavdal mi je z „bandurom“ in z rogliči!“ zavpijem na glas in komaj so bile te besede iz mojih ust, se mi oglasi zadaj peklenški smeh. Skočil sem stran med drevje in skrčil se ter poslušal. Pót se mi je vlil iz čela in klalo me je bolj in bolj,

„No, kje je kdo?“ reče tanek glasek.

Pojdimo skupaj, jaz sem krojač“.

Jaz sem bil kar tiho.

„Saj poznamo take malopridneže!“ si mislim in sedim tiho za drevesom.

„Če nočete, grem pa sam. V pol ure ste v mestu in iz lesa!“ pravi z nova glas in koraki so utihnili.

Čez četrto ure sem čakal v skrivališči, in če se le listje zmajalo, sem se tresel. Potem jo poberem in šel sem, kar sem mogel. Pesje lajanje me je je vstavilo. Stal sem pred poslopjem in sicer pred gostilnico. Plaho grem v sobo in povalim se za mizo pri durih. Pritekla je gospodinja. „Ah, mati!“ sem stokal in se zvijal, „hitro kako jed, jaz sem zavdan!“

Na enkrat so bili okrog mene gostje. Gospodinja je prinesla zdravilo, in brž so mi vlijali v grlo — repno olje! Požiral sem, ali bilo mi je, kakor bi mi nekdo čreva obračal. Potem so mi dali še lonček kozjega mleka, in ko sem to popil, spravili so me na hlev, kjer sem se v slamo zaril in — morebiti strahu naglo zapal.

Ko sem se ravno prebudil, bilo mi je dobro. Vmivši se pri studenci šel sem v sobo, kjer je gospodinja ravno pometala.

„Kako je?“ vpraša.

„Dobro, malo glava me boli“.

„Kje pa ste jedli?“

Kaj bi bil odgovoril? Bil je dan, razum se mi je poravnal, in bil sem prepričan, da je bilo klanje nasledek različnih jedi, ki sem jih precej povžil. Nisem hotel povedati pravega, da bi se mi ne smejala.

„Najedel sem se v lesu nekih jagod, in gotovo so bile strupene“, pravim po kratkem premišljevanji.

„Da je le zopet dobro!“ me je potolažila žena.

Bilo je res dobro, samo da je bilo treba dati pet dvojač za repno olje in kozje mleko, to ni bilo dobro!

Odpravim se ter neutrudljivo koračim premišljeva, da bom do večera doma. Brez posebnih prigod in nezgod dospel sem na večer domu. Stopim v hišo — pri oknu je predla stara mati.

„Dober večer mati! Dajte mi hitro kaj jesti!“

„Ah, to si ti, dete? kod si hodil tako dolgo?“ je vprašala stara, in kmalu mi je prinesla skledo do češpljevih cmokov. Pustivši vsa njena vprašanja brez odgovora, vzamem vilice in se pripravim k jedi. Stara me je med tem pogledovala od nog do glave, in križala se je rekoč, da sem tak, kakor kak potepuh, ali romar na božji poti. Vzela mi je ruto z vratu. Strahu jo je popustila, vidé mojo srajco brez limca. —

„Ubogo dete! ti si se nekje pretepal? Vrat je ves razpraskan —“.

„No mati, če se spravi na enega samega toliko malopridnežev, ni čuda!“

„Za božjo voljo!“ so te morebiti celó razbojnik napadli!“

„Da, napadli so me — v podibradskem lesu — o pol noči!“

„Tú se hitro preobleci! Jaz skočim med tem po mater!“

Babica je odšla, in jaz sem jel preiskovati vse predale, gledaje, kje bi bilo še kaj jesti, in kar je bilo, sem pojedel. Smetana pripravljena za kavo je šla naj pred. Potem je prišla vrsta na lonce suhega sadja. Poslal sem je za smetano. Nato si ukrojim krajec hleba, namažem ga z maslom in prigriznem hruške. Kratko in malo, kar je bilo kje, ni ušlo nevihti. Tako me je zdelala cesta. Ko sem se preoblekel, poskakoval sem radosti in veselja, da sem domá.

Potem je prišla babica za materjo, in cela vrsta boter in tet. Jele so pregledovati srajco in od vseh strani so grmela prašanja, kako sem se branil, kakošni potepuhi so me napadli, kaj mi ukradli, in sila družih prašanj.

„Vzeli ti niso ničesa?“ me vprašajo mati popravlja me lasé s čela.

„Izgubil nisem ničesa, samo ob „gate“ sem prišel“, pravim. „Jutri vam pavem to vse“.

„In kako so ti mogli te vzeti?“ me vpraša teta.

„Dobro sem jih zavezal v ruto, da bi saj kaj nesel v roci“, odgovoril sem smeje se.

„Vidiš, kako nevarno je podati se na cesto!“ jame razkladati botra. „Moj stari je to tudi skusil, ko je šel prvokrat po svetu“.

„In bil bi lahko poginil!“ je pristavila druga teta.

„Se ve da — lakoti!“ si mislim, in komaj čakam, da bi bile preč vse botre in tete.

Zjutraj sem povedal pravo, ali bilo je že raztrošeno, da sem zadavil nekoliko roparjev, nekaj jih poškoval, in vsak je prišel gledat srajco brez limca. —

Solnce me je osmodilo, čuvaj je dobil porcelanko in mehur z mešanico trikraljevega in navadnega tabaka, in berač si je prisvojil moje podvlikačke, družih slabih nasledkov ni imelo to potovanje. —

Zajec.

V zeljnik je hodil
Zajec nad zelje;
Praznika ni se
Bal, ne nedelje.

Zajec ne sluša
Tega svarila,
Škoda čedalje
Veča je bila.

Kmetič ga nekda
V zeljniku vglada,
Ravno ko mlado
Glavo objeda.

Drugič grozi mu
Kmetič ostreje,
Puško pokaže
Mu izza meje.

Hudega noče
Zdaj mu storiti,
Le ga pokara,
Več ne hoditi.

Zajec ne jenja
Delati škode,
Misli, odpuščaj
Vedno mu bode.

Tretjič za mejo
Kmetič ga čaka,
Zajec pa zopet
V zeljnik priskaka.

Poči zdaj puška,
Zajec pa pade,
Ker ni opustil
Grešne navade.

Brat pa mu reče
Izza grmčica:
„Mar bi bil pustil
Zelje kmetiča!“

Fr. Cimperman.

O pesajnarjih. *)

(Slovenska pravljica.)

Prav tako se vede, ko pesajnar, — sem večkrat že slišal reči o kakem človeku in če sem se zanj zmenil in ga opazoval, o katerem se je govorilo, videl sem, da je potnal, potuhnjen, človek sam zase, ki se ne upa pogledati na ravnost v obraz, ampak pohaja s pobešeno glavo, opiraje oči v zemljo, kakor storé nepoštenjaki, ljudjé, ki ne morejo prenašati pogleda poštenega človeka.

Bilo je zadnjega dne v letu, na dan svetega Silvestra. Že je odzvonilo večernico v farni cerkvi. Snega se je naletelo do kolena, vendar pa je gazilo dokaj ljudi po zapadenih stezah. Šli so v cerkev k božji službi, da se zahvalijo Večnemu za vse dobrote, ktere so sprejeli čez letó, in da prosijo za druge, ktere bodo potrebovali prišlega leta. Jaz in stari oče sva pa ostala doma. nisem še imel črevljev takrat, da bi bil mogel v mrzel sneg, oče so bili pa tudi rahli že, težko bi si bili opomogli v tolkem snegu; tedaj sva bila za nocoj doma za varuha.

Ko so se ljudjé čedalje bolj pozgubili v cerkev, pravijo mi oče sedé pri peči: „Skoči, skoči vén, pa zapahni vrata, da se kak nadležnik ne utepe v hišo, sama sva, hiša je nekoliko oddaljena od vasi, res zdajle po zimi ni nič kaj varno pri nas!“

Navajen, hitro ubogati očeta, se brž vzdignem, da bi šel zapret, čeravno ne prav rad, kajti bil sem še otrok, menil sem, da res za vsako stopnico dva strahova čepita, ali kjer si že bodi, da je le malo temnikasto. Tudi danes so mi zafreli lasjé na glavi, ko mi velijo oče vén. V hiši je bilo že precej mračno, tedaj tudi v veži. Vendar grem; že sem pri hišnih durih, kar zavržijo vežna vrata. Ko bi trenil sem zopet pri očetu, še noge potegnem na klop, da bi mi jih ne odgriznil babbav. Na to stopi človek v hišo, — strašen, res prav čuden je bil.

„Kaj bi pa radi?“ nagovorijo ga stari oče.

Mož se ozre po hiši, potlej pravi: „kaj, da vgriznem“.

Mene groza spreleti, še trše stisnem noge k sebi, misleč, da je ta mož zares babbav z mesom in telesom in da práv po mojih nogah sline ceđi. Pa oče mi pravijo: „Tonček tam-le v miznici je kos kruha, daj ga možu!“

Jaz proseče pogledam očeta v obraz, ko pa vidim, da mi v drugo mignejo z očmi, da naj grem, kamor so mi veleli, grem, odprem miznico in pomolim kos kruha, roko pa hitro umaknem, bojé se, da me zánjo ugrabi. Ko pa mož jame govoriti: „Bog ti povrni, fantek, stokrat ti povrni“, in ko mi oče rečejo, da naj grem za

možem zapret, spoznal sem, da mož le ni družega kot človek, da se ga ni bati.

Ko pridem v hišo in sem spet pri očetu, pravijo mi: „No, ta je pa prav ko pesajnarji, — Bog nas jih varuj!“

„Kakošni so pa pesajnarji, in kje so!“ prašam radovedno starega očeta.

„Kakošni so, ne morem ravno reči“, odgovorijo oče „zakaj silno davno davno je že bilo, ko so se med ljudi prikazali poslednjikrat. Mlinarjeva Jera gori-le ob gojzdu je bila takrat petnajst let stara, ko so bili pesajnarji prišli po njo, no zdaj jo pa še komaj pomnim. Že pred sedemdeset leti je odgovor dajala — Bog jej daj dobro. — Ona je je zadnja videla, zdaj so pa ubežali, se ve, več ni temnih gozdov, niti ne mračnih goščav, kjer so pesajnarji naj rajši bivali. Da bi pa tudi še bili tu ali tam, meniš, da se prikažejo ljudém, meni nič tebi nič. O ne, ampak celo malokradi, pa še takrat bi bilo boljše, da bi jih ne bilo nikdar videlo človeško oko. Kajti da so se le prikazali kje, gotovo so storili ljudém neznano nesrečo“.

„Pa oče“ prašam dalje, „so mar pesajnarji ljudjé, ali zveri, ali kali?“

„Ljudjé so“, pravijo, „da divji ljudjé, in res, kakor so pravili, bili bi v vsem podobni človeku, le navkviško ne morejo pogledati, ni jim mogoče dvigniti obraza v nebo, ampak njih oči brodijo le po tleh, ko psu, zato jim „pesajnarji“ pravijo.

„Kaj pa prizadenejo človeku, oče? Popred ste djali, da je nesreča za ljudi, ko bi utegnili priti pesajnarji“, prašam še starega očeta.

„Zraven nisem bil, pravijo pa, da je bila mlinarjeva Jerica pridna, pobožna deklica in prav lepa je bila. Neko nedeljo je bila sama doma, drugi so bili v cerkvi. Kar čuje, da lomi nekdo pri vežnih durih v hišo. Pogleda pri linici venkaj in vidi celo trumo neznanih — pesajnarji so bili, potlej se je pozvedelo. — Brž ne vé Jerica, kaj jej je storiti. Pa pesajnarji že lomijo vrata, ni jej dalje čakati. Jerica popade tam pod klopjo sekuro, hiti ž njo v klet in zalopne močna hrastova vrata za sabo. Med tem se že vderejo pesajnarji v vežo. Da mora biti Jerica v kleti, brž so uganili, kajti tudi ovohajo, kakor psi. Tedaj hlomastijo po trdnih durih, suvajo vánje in je skušajo odpreti, pa zastonj, duri se ne umaknejo. Naenkrat si izmisli eden izmed njih drugo: prag pri kleti je ležal na prsti, to zapazi pesajnar in brž jame prst kopati izpod praga. Vsi mu pomagajo. Kmaló je bila luknja pod prag, da se je lahko splazil človek éznjo. Jerica je skor straha umrla, ko vidi, da prikaže prvi pesajnar glavo pod pragom v klet. Zgubljena je; ako si ne pomaga. Pa pomagala si je.

Ko se prikaže prva glava do vrata, sek — odcepi jo deklica s sekuro in potegne celega pesajnarja v klet. Drugi misleč, da se nič žalostnega ni zgodilo prvemu, hoče tudi za njim, pomoli v klet glavo; ali Jerica ga je že čakala, sek — in tudi drugemu je odletela glava. Jerica ga potegne v klet. Že se prikaže glava tretjega, pa tudi tretjemu odleti. Tako četrtemu, tako petemu in tako dalje. Še eden je bil od zunaj. Ker ne sliši v kleti nikakoršnega glasu, se mu čudno zdí, a nemara nič. Le malo pomoli glavo v klet, hoté se popred prepričati, pri čem da je v kleti, preden bi šel noter. Pa Jerica je že mahnila s sekuro po njegovi glavi, ne odseka, ampak samo prisname jo. Pesajnar se umakne ko bi trenil, in hiti preč s strašnega kraja. Videl je svoje mrtve, brez glav so plavali v krvi.

*) Drugod izgovarjajo tudi: pesjanar, pesjan.

Kedar vidi Jerica, da se ne prikaže nobeden več, obrne se k mrtvim, mraz jo trese, tako je je groza. Šteje in šteje, enajst jih našteje. Dvanasti jej je tedaj ušel.

Dokler ni mlinarjevih domu, neče Jerica iz kleti iti. Vedno se še boji, da bi jo utegnil oni, ki se je umaknil, pričakovati. Ko pa sliši domačih glas v veži, zaveka, milo zaveka. Ko pa odprejo vrata, vidijo strašno prikazen. Jerica jim vse pové, vse. O pol noči pokopljejo v gozdu pesajnarje. Živemu človeku ne povedó, kaj se je zgodilo. Jerica ni nikdar več po tem ostala sama doma, tudi niso pustili same.

Srenja pod lipo.

Deseta nedelja.

(Konec.)

Učitelj: Kar se tiče setve ječmena, naši gospodarji še zmerom premalo porajtajo za spomladansko toploto, ki zemljo iz njenega dolgega zimskega spanja budi in ogreva; zategadel se pa tudi rado primeri, da se ravno iz nevednega vzroka, in to še posebno jarega ječmena, naj si bodo njive še tako dobre in rodovite, v nekterih krajih komaj za seme pridela.

Župan: To vam jaz popolnoma potrdim; kajti iz skušnje nam je znano, da kmetovalci po nekterih krajih brž leté ječmen sejati, ko sneg komaj le nekoliko iz njiv zgine, in nekteri se še celo s tem bahajo, da svojo setev pred veliko nočjo dovršijo, dasiravno le eno samo žetev imajo.

Lipovec: Pa tudi pri nas se še vedno starega pregovora držimo, ki pravi: „Kolikor dni v spomladi poprej seješ, toliko tednov boš poprej žel“.

Učitelj: Da bi se prav natanko zvedelo, koliko preteče med ječmenovo setvijo in žetvijo, so nekdam v Švediji po različnih krajih zapisovali dan, ob katerem je kdo ječmen sejal in ob katerem ga je žel, in našli so najkrajši čas 72, in najdaljši 160 dni. Ako bi tedaj vaš stari pregovor resničen bil, primerilo bi se lahko, da bi ga priden gospodar, ki kakih 9 dni poprej seje, že čez 14 dni po setvi žel, kar pa veste, da je popolnoma nemogoče. V hudih letinah bi se marsikomu s tako naglo žetvijo vstreglo, toda narava takih skokov ne pozna.

Župnik: Sploh naj se pomni, da se setev vsakega jarega žita ima ravnati po lastnosti zemlje, po toploti kraja in po natori sadeža. Zeló napčno in škodljivo je, ako se ječmen v spomladi v ilovnato zemljo seje, dokler se ni zemlja še dovolj ogrela. Pa se tudi različne zemlje ne smejo vse en čas obsejavati; — drugačna zemlja, drugačen čas. — Na toploti kraja je veliko ležeče: kolikor mrzleji je kraj, toliko pozneje je treba v spomladi sejati. Mnogi kmetovalci se ravnajo pri spomladaski setvi po tem, ali že poganja to ali uno drevo, to ali uno grmovje. No, reči moram, da ta ni ravno prazna, ker to nam je gotovo znamenje, da se je zemlja že dovolj ogrela in je gorka postala.

Učitelj: Bral sem nekje, da je pred sto leti slavni rastlinslovec Linnée po časopisih prosil svoje prijatelje, ki so po raznih krajih švedskega kraljestva prebivali, naj bi vsak v svojej okolici prav marljivo

pazil na grmovje in drevje, kedaj začne zeleneti, in si ta dan z imenom drevesa ali grma natanko zapisal; po tem pa, ko je vse drevje ozelenelo, naj bi tak zapisnik njemu priposlali. Prijatli zvesto ubogajo učenega moža ter po redu zapisujejo pričeto zelenenje različnih dreves in grmovja, a zraven tudi pristavljajo, ktere baže žita so kmetje sejali, ko je to ali uno drevo zelenelo. In glejte! naposled se je pokazalo, da je tisti ječmen, ki je vsejan bil, ko je breza zelenela, po vsem kraljestvu najobilniše obrodil.

Župan: Ali bi ne bilo prav, če bi tudi naši kmetovalci kaj takega poskušali? Ker pa v nekterih krajih ni breze, naj bi se gledalo na česen, ki navadno nekoliko poprej nego breza zeleni, ali pa leskov grm, kmalu za brezo brstje odpira in se prav pogostoma poleg njiv nahaja.

Učitelj: Po mojih mislih pa tudi drevo ali grm, ki s svojimi koreninami prav globoko v zemljo sega, še najbolj očitno kaže, kedaj se začne prav za prav gorkota po zemlji sprehajati. Ako se jara žita zaspanej in od zimskega mraza še omamljenej zemlji izročé, večidel gredó pod zelo.

Župnik: Med tem časom, ko mora seme še toplote čakati, ga pa tudi miši in ptiči mnogo pobe-rejo; nekaj semena sicer skali, toda zmrzlina ga pokonča, in le tisto seme, ki bolj globoko v zemljo pride, je varno pred mrazom, — toda siromašna kal se že poprej utruji, preden zemljo predere; ni tedaj čudo, ako opeša in jo kmalu plevel zaduši.

Učitelj: Znal bi pa kdo reči: No, ako bom na mnogovrstno drevje, njegovo zelenje in cvetje gledal, kedaj bom pa setvo opravil? Temu se lahko odgovori, da tudi razno drevje v raznej dobi zeleni, in da nihče ne svetuje, da bi se njive ne smele poprej pognojiti in izorati, le obsejati jih ni treba v neugodne dóbi.

Hrastovšek: Kakih misli ste pa vi, kar se tiče žetve ječmena, ali je treba z žetvijo bolj zgodaj ali pozno začeti. Pri nas so ljudje o tem zeló različnih misli.

Učitelj: Z žetvijo je treba hiteti, kakor hitro ječmen dozori. Pri nobenem drugem žitu ni škoda tako velika, kakor rayno pri ječmenu, ako predolgo na njivi stoji. Lomi se kakor steklo in zguba na slami in zrnju je velika. Ker se ječmen rad zgreje, ne sme se nikoli vlažen spravljati, kdor želi, da mu se ne spridi.

Lipovec: Da, da, z ječmenom je treba prav varno ravnati in ravno jaz sem eden tistih, ki je imel pri ječmenu že dokaj zgube.

Učitelj: Za danes pa tudi ostanimo pri ječmenu in prihodnjo nedeljo hočemo govoriti od ovsá, ktere ga se pri nas mnogo seje, a čestokrat prav malo pridela.

Sosedje: Da ste nam zdravi do prihodnje nedelje! (Poslové se in odidejo.) Iv. Tomšič.

Ptič Guáčaro.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

V južnej Ameriki, v kordiljerskih gorah, nahajajo se velike votline, v kterih stanuje neko pleme ponočnih ptičev, ki se zovejo Guáčaro (Guácharo). Od tod

so tudi dobile votline pri mestu Karipi, kjer se dobó naj več teh ptičev, imé Guáčaro.

Guáčaro (*Statornis caripensis*) je zeló podoben nočnej lastovici. Meri kacic 21 palcev dolgoti, njegovo perje je lepo rudečkasto rujavo, na hrbtu precej temno, po trebuhu pa blede, glava, prsi, peroti in rep so rjasto rudeči, z belimi, srčkastimi progami potreseni, ki so na ramah in ledji naj obilnejše in s črnimi črtami obrobljene.

Učeni Aleksander Humboldt je prvi razglasil po Evropi leta 1799 tega ptiča, kterega je našel v velikej votlini pri mestu Karipi. Poprej so mislili, da prebiva ta ptič samo v votlinah pri Karipi, ali dandanašnji so ga našli naravoslovci tudi po družih krajih v južnej Ameriki.

Ako pride človek po dnevi v tako votlino, nastane naenkrat grozen krik, ki odmeva stotero v pozemeljskej globini. Preplašeni ptiči letajo krog pod oblokom, človeške stopinje so jih prebudile iz spanja in zdaj napolnaje vso jamo gréč vrišč, podoben vraninemu krockarju. — Indijani pogosto lové te ptiče, ker so jako debeli in dajo mnogo maščobe. Na dolge droge navežejo smoljnate baklje ter gredó v jamo iskaje gnezd, ki so navadno pod stropom v podolgastih luknjah. Čem globlje gredó v jamo, tem večí krik nastane, ker ptiči se umičejo vedno v najoddaljenejše kote, kjer vlada črna tema, nakratna luč pa jih predrami, da vsi zmotení begajo krog in butajo ob stene.

Guáčaro zapusti svoje stanišče le po noči, posebno ob mesečini. Njegova hrana so trda zrna, in Indijani pritrjujejo, da ne mara niti hroščev niti nočnih metuljev, tudi njegov kljun, ako ga primerjamo lastovičnemu, nazzanja, da je njegovo življenje vse drugačino.

Vsako leto o Kresu gredó Indijani v jame, sklatijo z drogovi gnjezda spod stropa ter pobijejo mnogo tisoč ptičev. Stara letata grozno kričaje krog svojih sovražnikov, kot bi hotela braniti svoje mlade. Mladiče koj ondi oskubejo in razmesarijo, ter jim vzemo mast, ki se obilno nahaja pod trebuhom. Da so ti ptiči tako rejeni, je naj brž vzrok, ker so vedno v temoti, ter se živé ob zrnji, kakor se tudi pri nas gosi in race odebelé, ako jih imamo na temnem ter so pri miru. Ob času lova napravijo si Indijani krog jam ute iz palmovih vej, razeró ptičjo mast pri ognji ter jo zlijó v lončene posode; prodaja se po imenu „Guáčarovo olje“, nekoliko je gosta, blede, brez dišave in tako čista, da se lahko celo leto hrani in vendar ne postane žarka. Menihi v Karipiškem samostanu ne rabijo celo leto druge zabeli, kot to meščobo.

Ti ptiči bili bi že zdavno do zadnjega pokončani, ko ne bi jih previdnost ohranila pred sovražnimi rokami. Indijani si ne upajo daleč v jamo zaradi strahú pred duhovi. Brž ko ne so se ptiči preselili v bolj skrite in nedohodne jame, ker misijonarji pripovedujejo, da ni še nič znati, da bi se bilo od 1799 leta njihovo število kaj zmanjšalo. Nekaj mladičev so prinesli k morji v Kumano, živeli so delj časa brez vse hrane, ker jim zrna, ki so jim jih dajali, niso bila po godu, potem pa so poginili. — Ako se prereže ptiču želodec, nahajajo se v njem razna suha, trda zrna, ki so neki naj boljši lek zoper mrzlico.

Jama pri Karipi je Indijanom strahovit kraj; menijo namreč: daleč notri v votlini stanujejo duše njih prednikov. V luknjo k Guáčarom iti pomeni pri njih toliko, kot umreti. — Nemški popotnik Funck, ki je tudi obiskal to jamo, pravi, da ta ptič večkrat povziva

zrna, debela, kot golobje jajca, pa jih zopet izbljujejo. Starka znese navadno 2—4 jajca. Naravoslovec Gross je našel te ptiče v novi Granadi v kakih 250 črevljev globokej luknji, pod katero je drla šumeča reka. Koj nad vodo bila so ptičja gnjezda, kajti Guáčaro se nikdar ne dvigne toliko visoko, da bi ga bilo mogoče zapaziti. Gross je splezal po vrvi v globočino ter se ondi vsedel na skalni napušč; koj ga je obsulo celo krdelo nočnih ptičev, ki so hoteli braniti svoje mlade. Letali so tako blizo njega, da so ga večkrat s perutami ométali po obrazu. V enej uri je pobil blizo petdeset ptičev. Zunaj stoječi Indijani pa niso le enega dobili v vodi, zatoraj je Gross drugo leto spodaj mrežo razpel, da so mrtvi ptiči vanjo padali. Ta naravopisec je tudi tega ptiča naj natančneje popisal.

Guáčarov lét je lahen in tih, kot sploh pri nočnih ptičih. Peroti in rep razpré v podobi veternice in le malo maha ž njimi. Čem urnejši je pri fréanji, tem neukretnejša je hoja bo tleh. Počasi se plazi dalje in pomagati si mora s porotami. Ako sedi, vzdigne spodni del, glavo pa pobesi tako globoko, da mu popolnoma doli maha. Gredé prizdigne nekoliko rep, pomoli glavo naprej ter skuša z raznim gibanjem in omahovanjem sem ter tje vzdržati se na nogah. Jajca so podobna hruškam, in starka jih znese brez podlage v skalne razpokline; v valenji se vrstita on in ona. Izvaljeni mladiči so zeló grdi, ne morejo se gibati toliko časa, dokler jim ne zraste perje. Neizrečeno so požrešni; eden drugega napadajo srdito; kedar so razdraženi, zgrabijo vse s svojim kljunom, kar jim pride blizo, celo svoje nogé in perote, in česar se poprimejo, potlej neradi izpusté.

Slovensko slovstvo.

* „Slovenska Talija“, zbirka dramatičnih del in iger. (Konec.) Vezki za leto 1869. odmenjeni obsegajo prav lepe in zanimive igre, ki se razun operet dajo vse prav lahko predstavljati na vsakem čitalničnem odru.

8. vezek. „V Ljubljano jo dajmo“. Izvirna vesela igra v 3 dejanjih, spisal Jožef Ogrinec. Ta prav iz domačega življenja vzeta igra, ki ima dobro risane značaje, se je igrala s prav dobrim vspehom na ljubljanskem gledališču, in se bode, ako se nekteri prizori nekoliko okrajšajo, povsod dobro dopadla. Potrebuje pa samo 3 moške in 3 ženske glavne osebe in nekaj stranskih.

9. vezek. „Graščak in oskrbnik“. Igrokaz v 4 dejanjih, po poljskem poslovenil Josip Nollí. Prav zanimiv dobro pisan igrokaz resnejše vrste, ki je posebno priporočati, ker so se dozdej le vesele igre predstavljale po čitalniških odrih. Potrebuje samo 6 moških in 2 ženski glavni osobi in se dá predstavljati brez vseh sceničnih težav na vsakem odru.

10. vezek. „Srežan“. Opereta v 1 dejanji po hrvaškem, znana iz predstav dram. društva na ljubljanskem gledališču. — „Svojeglavneži“. Vesela igra v 1 dejanji, prav kratkočasna šaljiva igrice, ki potrebuje 3 moške in 3 ženske osebe in se bode gotovo povsodi, dobro igrana, posebno prikupila.

11. vezek. „Roza“. Izvirna igra v 3 dejanjih, spisal dr. Fr. Celestin. Ta igra nam podaja v prav lepem jeziku v vezanej besedi boj ženskega srca med emancipacijo in ljubeznijo, ktera zadnja slednjič zmaga. Igra

se prav lepo bere in se bode tudi igrana prikupila, če je glavna naloga v dobrih rokah. Potrebuje ta zanimiva igra le 3 moške in 2 ženski osebi in se dá prav lahko predstavljati.

12. vezek. „Klobuk“. Vesela igra v 1 dejanji po francoskem poslovenil V. Mandelc. Prav dobra, komičnih situacij polna igra, ki se bode posebno dobro dopadla, ako je komična naloga sluge Timoteja, glavna naloga vse igre, v dobrih rokah. Potrebuje igra 3 glavne moške in 2 ženski osebi in 2 manjši moški. — „Tičnik“. Opereta v 1 dejanji, znana po lepej muziki dr. Benjamina Ipavca od predstav v ljubljanskej čitalnici in na ljubljanskem gledišču. Libreto, akoravno sam za se nima posebne vrednosti, utegne vendar zanimiv biti v enem ali drugem oziru. Iz navedenega je videti, da dramatično društvo prav vspešno dela na polji slovenskega dramatičnega slovstva, ter skuša ustrezati v prvej vrsti potrebam slovenskih diletantiških odrov. Ta delalnost pa bode še veliko bolj izdatna, če bode našlo društvo isto podporo od slovenskih domoljubov, katero gotovo zasluži njegova važna naloga. „Nov.“

Smešnica.

Dva eden. Bled kakor zid pelje Anže svojo nevesto pred altar. Ženo si do smrti poročiti, le-to ni ne majhna reč. Od skrbi prevzet ne vidi skoro in ne sliši nič. Še le besede duhovnika: Mož in žena sta do smrti eden, zjasnijo Anžetu tožno lice. No, če bo pa to res, pa že ne bo nič hudega, še večih loncev ne bo treba kupovati, kakor sem jih do zdaj rabil. Hvalo Bagu! Al predno leto in dan preteče, bil je Anže drugač prepričan. Da, že pred je bil prepričan, da ni več sam, ampak da sta mimo poprej dva, in to ne dva zelo majhna; ko se pa še tretji priplazi, in je bilo treba od krsta plačati, Anže gospodu fajmoštru več ne molči, ampak resno jim reče: Rekli ste, da mož in žena morata biti eden, no glejte, kako ste se motili, še ni leto, in že smo trije. Nič vam ne plačam.

Zastavice.

47. Kdo se joka, kedar solnce vidi?
48. Kdo gre k jedi sit, od jedi pa lačen?
49. Kdo kliče, pa ne sliši, žaluje, pa ne občuti, druge v cerkev vabi, sam pa ne gre?
50. Kdo zelo okoli leta, pa se ne gane z mesta?
51. Mehko delam iz trdega, trdo iz mehkega, v sapi revež oživim, vode vedno se bojim?

Vganjka zastavic v 14. listu: 43. leto, mesci, dnevi, ure; — 44. listno drevje v jeseni; — 45. drevo, kedar popke poganja; — 46. ob času setve: če pridejo ptiči, ne pridejo semena v novi obliki iz zemlje; če pa ne pridejo ptiči, pridejo semena.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Deželni zbori so sklicani na 20. dan tega mesca. Razpuščen je češki deželni zbor in se imajo brž nove volitve vršiti. Zbrati se imajo češki deželni zbor 27. t. m., tržaški pa 2. dan septembra. Na 5. dan prihodnjega mesca pa je sklican državni zbor. Deželni zbori tedaj ne bojo mogli mnogo poslovati, menda vlada samo želi, da se izvolijo poslanci za državni zbor, da se le-ta urno zbere, in prej ko mogoče voli v delegacije. Kar se tiče razpuščanja češkega zborna, s tem vlada ni vstregla ni Čihom, ni svojim prijateljem, in minister Potocki je, opravičevaje to reč cesarju, priznal dvojno mero, katero imajo na Dunaji za različne narode v Avstriji. Gotovo pa je, da Čehi bodo tudi zdaj trdnostali, kakor vselej poprej. Sicer še ne vemo, kako se bojo posamni deželni zbori obnašali zastran državnega zbora, vendar se kaže sem ter tje, da radovoljnost v tej zadevi ne bo prevelika. Ravno sedaj pa vlada potrebuje podpore — velike podpore od vseh svojih narodov, ker na vseh stranéh žuga nevarnost. Naj bi torej vlada dobro poznala svojo nalogo, naj bi vedela pridobivati si vdanost s tem, da vsem deli enake pravice. — Druga važna dogodba je ta, da je vlada te dni popolnoma odstranila tisto glasovito pogodbo z Rimom, ki se imenuje konkordat. Davno že se je udrihalo po njem, zdaj se je volja izpolnila liberalcem, ki pa vendar niso tako hvaležni, kakor je vlada pričakovala. — Krajski deželni odbor in ljubljansko mesto sta imela pravdo zazoljo nekega plačila v bolnišnico. Morala je razsoditi državna sodnija na Dunaji, ki je deželnemu odboru pravico spoznala. — Ravno ta sodnija je izrekla, da je tirolsko namestništvo z ministerstvom vred ravnalo zoper ustavo, ker je zabranilo neko nepolitično društvo.

Vnanje države. Francosko-nemška vojska je najvažnejša dogodba sedanjih dni. Do pravega ognja sicer še ni prišlo, pa kmalu se utegne vneti glavni boj. V manjših praskah pa so se že sprijemali, do danes (5. avg.) imamo med drugim dvoje važnih naznanil, namreč o bitvi pri Saarbrückenu, kjer je bila sreča s Fracozzi, in pa o zmagi pruskega kraljeviča pri Verdenu. Ali je zadnje res, ne vemo; ker kakor je nekdanj imeniten mož izrekel, da ljudje zato govoré, da lože prikrivajo misli, tako so telegraf menda iznašli zato, da kolikor mogoče naglo — laži prenaša po svetu. Poglavitno kovačnico imajo v Berolinu, od tam vodijo svet za nos. Kaj pa je resnica, se izvé, ali izmišljeni telegrami tudi dadé mnogo denarjev.

Kar se bo godilo, bomo pisali o svojem času. Ker se pa mnogo govori o tem, kaj naj Avstrija stori zdaj, kam naj se nagne, ali na francosko, ali na prusko stran, na to moramo reči, da smo enakih misli s tistimi, ki pravijo nikamor, ker oba sta zakožna sovraga Avstriji. Če pa se bo morala, potem je težko svetovati, kam naj pritiska. Bati se je, da ne bi se vnel evropejski boj, in — da ne bi Avstrija imela največje škode.

Rim. Papeževa nezmotljivost je tedaj oklicana. S tem je konec prepira med veljaki katoliškega sveta. Sovražniki pa hočejo zdaj papeža z Rimom vred v žlici juhe potopiti. Pa pustimo radost nasprotnikom, ki ne vedó, kaj delajo. Naj vzame Napoleon svojo posadko, naj Avstrija vniči konkordat itd., če tudi Laško Rim pograbi, s tem ni cerkev končana. V tej zadevi imajo sovragi oči, s kterimi ne vidijo, imajo tudi ušesa, s kterimi ne slišijo. Časi pa so hudi, in v vsakem oziru se vnema trd boj.

Z bojišča. Danes v nedeljo, 7. t. m. je došla, kakor se kaže, resnična novica, da sta pruska princa sijajno zma-

gala in Francoze silno namahala. Mrtvih in ranjenih je na obeh straneh veliko, vjetih Francozov je na tisoče. Natančneja naznanila prihodnjič.

Razne novice.

Tabor na Bistrici blizu Pliberka, prvi na Koroškem, obiskalo je blizu 8000 Slovencev. Najprvi je množico nagovoril župan Juri Kravt, za njim je govoril za prvosednika izvoljeni dr. Zarnik, dalje dr. Gregorič, Vigele, Kušaj, in oglasilo bi se jih bilo morda še več, imenovani govorniki bi bili še bolj raztegovali izvrstne govore, ako ne bi bilo žugalo hudo vreme, zato so morali nekoliko hitreje ravnati. Program je znan. Razprave so bile temeljite, in ljudstvo je z veliko razumnostjo, pa tudi z nepopisljivo navdušenostjo poslušalo in glasovalo, da je gotovo radosti srce igralo vsakemu domoljubu. Prvi venec tega tabora gre dr. Zarniku, kar rad verjame in lahko umeje, kdor ga pozna. Saj je pa tudi ravno on stvaritelj slovenskih taborov, njegova bistroumna, lahko umljiva, pa jako osoljena zgovornost se ne da prekositi. Toda vsi govorniki so jako hvalno izvrševali svoje naloge, g. Gregorič je govoril o pravoslovskih, g. Vigele o šolskih in g. Kušaj o kupčijskih razmerah. Dr. Zarnik je povdarjal veliko korist, ko bi vsi Slovenci imeli en deželni zbor. Res, dobro, živio in slava je grmelo med govori, da je bilo kaj! Vse je prešlo v najlepšem redu. Slovenski bratje koroški pa so sijajno pokazali, da — da čvrsto živi v njih narodni duh! Slava „Trdnjavi“ za v resnici izvrstno osnovo tolikanj pomenljive narodne svečanosti, naj pogumno napreduje, in gotovo reč ne ostane brez dejanskih nasledkov. Živili!

Drobiž. Že večkrat ponovljeni obrok za papirnate in sreberne desetice 48. in 49. l. poteče konec tega mesca. V tem mescu jih še jemljejo in zamenjujejo cesarske kase.

Baron Konrad, deželni prvosednik na Kranjskem, razposlal je uradnikom po kmetih na novo ukaz, naj gledajo, da se vstreza enakopravnosti zastran uradovanja v slovenskem jeziku. K temu je menda pripomoglo mnogo tehtnih pritožb iz občinstva. Čudno pa je, da se mora to ponavljati, omenjeni ukaz namreč ni prvi, in ni nov. Kaj da pri podložnih tako malo veljaj prednikov beseda.

Matura ali izpit zrelosti. Tako se imenuje tista prekušnja, ktero morajo narediti učenci na gimnazijah in realkah, kečdar dovrše te šole, da potem morejo prestopiti k višim študijam. Po mnogih mestih se je, kakor pišejo, trda godila učencem, mnogo jih je „padlo“, posebno v Ljubljani je čudna razmera. Naj pa omenimo, da so na gimnaziji v Celovcu, ki je pod tistimi nadzorniki kakor ljubljanska, dozoreli vsi osmošolci, razun enega, ki je prstovoljno odstopil.

Dohodki za Janežičevo ustanovitev.

	gold.	kr.
Prenesek iz zadnjega lista	870	4
Poslali so na dalje gospodje:		
412 Feliks Kramberger, korar v Voravi	2	—
413 France Fugger, bogoslovec	—	70
414 13. Mohorjevih družnikov v Gorici	4	—
415 Mohorjevi družniki v Gargari	—	70
416—17 Neimenovan	—	30
418 Varl, fajmošter v Velesovem	—	70
419 J. Widrih, bogoslovec v Celovcu	1	—
420 Jožef Sommer, duhoven v semenišču	1	—
121 Janez Leder, kaplan v Tinjah	—	2
422 Bratovšina sv. Mohora za l. 1870	130	—
Skupnina	1014 gl.	44

V Celovcu 5. julija 1870.

O d b o r.

Žitna cena.

Povsod po vaganu prerajšana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	5	88	5	40	4	70	4	70	5	85
Rež	4	42	3	50	3	55	3	80	4	—
Ječmen	3	45	3	—	3	20	2	90	3	60
Ajda	2	70	2	90	3	20	3	—	3	55
Tursica	3	65	3	50	3	65	3	75	—	—
Proso (Pšeno)	5	80	2	90	2	40	3	—	3	40
Oves	2	49	2	60	2	50	2	50	2	80
Krompir	—	—	—	—	1	20	1	60	2	30
Fižol	—	—	—	—	—	—	—	—	3	84

Kurzi na Dunaji 8. avgusta 1870.

5% metalike . . . . . gld. — kr. Nadavek na srebro 127 gld. — kr.
 Narodno posojilo 86 „ — „ Cekini . . . . . 6 „ 10

Odrpto pismo.

Predragi moj Gozda! Hvala za odkritosrčnost, da mi brez ovinkov razodevaš hvalne in graje vredne strani „Besednikove“, naznanjaš mi svoje in drugih misli. Ti pa nisi prvi, slišal sem že marsikaj poprej na uho, to in uno izvedel po peresu. Zato se mi potrebno zdi, da ti javno odgovarjam. — Najpred tedaj o jezikovih oblikah. Po pravici očitaš različnost, rekoč: oče zmrzuje v hudi zimi, sin pa biva v lepej hiši; mene ni bilo domá, sestra **nij** hotela, brat **nej** mogel, itd. Preljubi moj! ali ne veš: kolikor pisateljev, toliko posebnosti. Rad spoznavam, da neumrlji Janežič je bolj gledal na to nebiestveno enoličnost. Po mojih mislih ni potrebna lista, kjer se nahajajo spisi raznih pisateljev. Ali se morejo drugi listi ponasati ž njo? Če prav vidijo moje oči, gotovo ne. Tudi premalo poznaš nečimurnost pisateljsko. Več jih je, ki brezglasnega e, n. pr. **smert** (-smrt) po nobeni ceni nočejo izpuščati. Posljejo pa dober ali celo izvrstne rokopis liste, kateremu ni povšeči taki e, in netesano vredniško peró je tako poredno, da pokonča vse te kebre. Ali je to prav? Gotovo ne, ker se pisatelju hudo zameriš. Drugi piše **i** mesto **in**, pa méni, da je zaradi tega mnogo boljši mimo drugih. A ljubi **nij**, B **nej**, C pa celo trdi, da ima naglavni greh, kdor ne piše **nije**; kdor pa je butec, da še piše **ni**, nikdar ne dobó odveze. Greh je tudi, ako dandanes še pišeš zapišejo mesto zapišeó itd. Pa kaj bi še dalje našteval, saj poznaš sam še mnogo drugih malenkostnih razlik in praviš, da mora spet vojska biti. Pa kako neki ne bi bila, saj še **med** in **mej** nista storila mirú. Zeló pa se motiš, ako méniš, da je to ali uno meni trn v peti. Nikakor, vsakemu iz srca privoščim oblike, ktere ima rad, in pri vredniškem poslu se moj „klajbos“ ne dotakne érke v spisih, ki so kaj vredni, da le ni nedoslednosti v njih. Toliko pa vendar menim, da te reči ne zboljšajo slovstva za piskav grah, kakor je tudi o spremembi oblik **am** v **em**, **iga** v **ega** itd. rekel jezikosloven veljak. — Sicer pa moram omeniti, pa ne da bi koga žalil, da nekteri pisatelji premalo pazijo, posebno pri ženskih prilogh na **ej** in **i**, ker čudno mešajo. Take malničosti delajo velike sitnosti pri tisku in popravi, o tem je obsirneje govoril „Slov. Narod“. Tudi brezglasni e dela preglavice; sicer pa imamo v ravno tej zadevi še nektre nedoslednosti, kterih do zdaj še prvi prvaki niso hoteli spoznati. O drugih revah in nadlogah v prozi in pesmi molčim, ker sploh „B“ ni list za to, pa se je tudi ravno v tej zadevi že drugod govorilo. Zatorej še par besedic o notranji ceni. — Želiš boljših spisov v vseh razdelih. Daj mi jih. Sicer pa se mi zdi, da nekteri, posebno mladi ljudjé, nočejo vedeti, k omu je namenjen naš list — priprostemu ljudstvu. Vprašam pa, kje je vse dovršeno? Praviš, „Besednik“ je premalo navdušen za stran naše politike itd. Mogoče; ali marsikdo ne pozná razmér in ne vé, da „B.“ ni prostor, kjer bi se zažigali najsvitljeji kresovi narodne politike. Svest pa si je, da je kolikor se dá storil dolžnost. Tudi gleda na to, da kolikor mogoče varuje spodobnost na vse strani. Pa tudi v tej zadevi je že pravdo imel s prav modrimi možni in je moral neprevidnost spoznati. Mnogo še imam na srci, pa manjka mi postora in tudi ne spada vse simo. Več ti povem, ko se snideva. Da si mi zdrav. Ves tvoj Okiški.